

Alþingi
Erindi nr. P 132/1599
komudagur 11.4.2006

Alþýðusamband Íslands
Landssamband íslenskra útvegsmanna
Samtök atvinnulífsins
Samtök fiskvinnslustöðva
Samtök iðnaðarins

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 10. apríl 2006

Efni: Frumvarp til laga um breyting á lögum um Nýsköpunarsjóð atvinnulífsins, nr. 61/1997, með síðari breytingum, 730. mál.

Alþýðusamband Íslands, Landssamband íslenskra útvegsmanna, Samtök atvinnulífsins, Samtök fiskvinnslustöðva og Samtök iðnaðarins standa sameiginlega að þessari umsögn.

Samtökin telja margt í frumvarpinu til verulegra bóta en annað miður, sérstaklega það sem lýtur að auknu áhrifavaldi ráðherra á starfsemi Nýsköpunarsjóðs atvinnulífsins og vaxandi tilhneigingar til þess að setja starfsemi hans óþarfar skorður.

Samtökin, bakhjarlar sjóðsins, hafa lagt ríka áherslu á mikilvægi NSA fyrir nýsköpun í landinu og nauðsyn þess að efla sjóðinn og gera hann enn sjálfstæðari og sveigjanlegri. Ákvörðun stjórnvalda um að ráðstafa hluta söluandvirðis Landssíma Íslands til NSA er verulegur áfangi á þeirri braut og ber að þakka ríkisstjórninni framsýni í þeim efnum. Það eru þess vegna vonbrigði að margt í frumvarpinu gengur þvert gegn vilja bakhjarla hans.

Nýsköpunarsjóður verði hlutafélag

Samtökin hefðu viljað fara aðrar leiðir en frumvarpið gerir ráð fyrir og gera sjóðinn sjálfstæðan, t.d. í formi hlutafélags og gera hann þar með sjálfstæðan í störfum sínum og betur í stakk búinn til þess að takast á við verkefni sín. Breyting af þessu tagi myndi gera sjóðinn að fýsilegri samstarfsaðila fyrir aðra fagfjárfesta á einkamarkaði. Um sjóðinn á að setja einfaldan lagaramma sem veitir sjóðnum nauðsynlegt svigrúm og stjórn hans verði treyst fyrir því að stjórna honum og setja sér starfsreglur án reglugerðarvalds eða íhlutunar ráðherra.

Samtökin leggja til að farin verði svipuð leið og í frumvarpi til laga um stofnun hlutafélags um Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins sem nú liggur fyrir Alþingi sem mál nr. 734. Í lögunum um Nýsköpunarsjóð atvinnulífsins yrði hliðstætt ákvæði og um ÁTVR að sala NSA hf. eða hluta hans, sameining hans við önnur félög eða slit hans yrðu óheimil, nema að fengnu samþykki bakhjarla hans SI, ASÍ, LÍÚ og SF.

Athugasemdir við frumvarpið:

Frumvarpið sem nú liggur fyrir Alþingi hefur sem fyrr segir kosti og galla. Lagt er til að farnar verði aðrar leiðir en þar er gert ráð fyrir. Engu að síður þykir rétt að benda á helstu agnúana á frumvarpinu og fela í sér ótvíræða afturför frá því sem nú er.

Í 2. grein er gerð breyting á hlutverki sjóðsins og það fært til samræmis við þá stefnu sem stjórn sjóðsins hefur þegar markað. Í greinargerð er að finna skilgreiningu á því hvað er átt við með sprotafyrirtæki og vísað til greinargerðar með frumvarpinu um ráðstöfun söluandvirðis Landssímans. Rétt er að vekja athygli á því að þessu ákvæði var breytt í meðförum þingsins við aðra umræðu og ákveðið að ekki væri rétt að þrengja heimildir NSA með þessum hætti. **Það sama á við hér og er rétt að hnykkja á því í nefndaráliiti en texti greinarinnar getur staðið óbreyttur.**

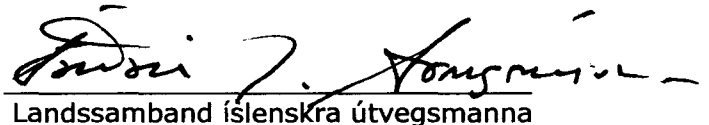
Í 4. grein er gert ráð fyrir að setja takmörk við því hve lengi menn geta setið í stjórn NSA og lagt bann við því að tilnefna mann oftár en fimm sinnum. Ekki verður séð hvaða rök eru fyrir þessu fyrirkomulagi og er það nýmæli. Stjórn er endurnýjuð árlega til árs í senn. Það er því mjög auðvelt fyrir þá sem tilnefna í stjórn að gera breytingar. Raunar má færa rök fyrir því að það sé óheppilegt að skipa stjórn til svo skamms tíma í senn. Frá því að NSA tók til starfa hefur orðið veruleg endurnýjun í stjórninni án ákvæðis af því tagi sem hér er lagt til að setja. Að meðaltali hefur hver stjórnarmaður setið í 4 ár. Þeir sem hafa hætt í stjórninni hafa gert það að meðaltali eftir 4,8 ár. Meðaltími þeirrar stjórnar sem nú situr er 3,2 ár. **Eindregið er lagst gegn þessari breytingu og vandséð hvaða þörf er á henni enda ekki gert ráð fyrir hliðstæðum reglum annars staðar.**

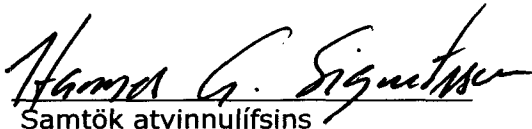
Í 5. grein, staflíð b er gert ráð fyrir stjórn NSA setji sér „... reglur um mat á fjárfestingartækifærum, auk umsókna um lán og ábyrgðir, **sem ráðherra staðfestir**“. Þetta ákvæði er með öllu óþarft. Stjórn sjóðsins setur þegar ítarlegar starfsreglur sem ráðherra staðfestir. **Þetta er dæmi um að auka á áhrifavald og sýnileika ráðherra í störfum sjóðsins það er afturför og þess vegna er lagst gegn þessu ákvæði.**

Í 7. grein er enn mælt fyrir um aukin afskipti ráðherra. Hér er gert ráð fyrir að hann setji sjóðnum fjárfestingarstefnu fyrir ávöxtun eigin fjár í reglugerð og til viðbótar á sjóðurinn að útfæra fjárfestingarstefnuna og enn á ráðherra að staðfesta. **Þetta er annað dæmi um að auka á áhrifavald og sýnileika ráðherra í störfum sjóðsins. Lagst er gegn þessu ákvæði.**

Í 8. grein er enn og aftur ákvæði um aukin afskipti ráðherra. Nú koma bæði iðnaðarráðherra og sjávarútvegsráðherra til skjalanna. Sérstakt leyfi þeirra þarf til stofnunar og þátttöku NSA í samlagssjóðum og samlagshlutafélögum með öðru fjárfestum. **Hér er enn eitt dæmið um að auka á áhrifavald og sýnileika ráðherra í störfum sjóðsins. Lagst er gegn þessu ákvæði.**


Alþýðusamband Íslands


Landssamband íslenskra útvegsmanna


Samtök atvinnulífsins


Samtök fiskvinnslustöðva


Samtök iðnaðarins

Meðfylgjandi: Minnisblað frá 19. desember 2005 til iðnaðar- og viðskiptaráðherra

Minnisblað

Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins - NSA

Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins er fyrir margra hluta sakir sérstakur. Hann varð til með samkomulagi stjórnvalda og samtaka í iðnaði og sjávarútvegi þegar ákveðið var að gera róttækar breytingar á fjárfestingarlánasjóðum þessara atvinnugreina. Samkomulagið fól í sér að sameina eldri sjóði og skipta eiginfé þeirra í hlutföllunum 60/40 og stofna Fjárfestingarbanka atvinnulífsins (FBA) með sex milljarða króna stofnfé og NSA með fjögurra milljarða stofnfé. Ríkið einkavæddi og seldi FBA með góðum hagnaði sem rann í ríkissjóð. Samtök í iðnaði, sjávarútvegi og ASÍ fengu hins vegar í sinn hlut NSA. Þrátt fyrir að í lögum um hann segi að hann sé sjálfstæð stofnun í eigu ríkisins er það í raun einungis formsatriði þar sem ekki var hægt að benda á ákveðinn eiganda að gömlu fjárfestingarsjóðunum. Atvinnulífið fer samkvæmt lögum með meirihluta stjórnar sjóðsins og endurspeglar sú skipan fyrrgreint samkomulag um forræði atvinnulífsins yfir NSA.

NSA er áhættufjárfestir sem fjárfestir á grundvelli eigin mats á fjárfestingarkostum. Eðli málsins samkvæmt og lögum um sjóðinn er honum ætlað að stuðla að uppbyggingu arðvænlegs atvinnulífs hvar sem er á landinu með fjárfestingum sínum sem eiga að skila sjóðnum nægum arði til þess að geta staðið undir endurfjárfestingum.

NSA kemur aldrei einn að fjárfestingarverkefnum. Það liggur því í hlutarins eðli að NSA verður að geta treyst á samvinnu við aðra fjárfesta. Um skeið hefur NSA unnið að því að stofna til samstarfs við aðra fjárfesta um stofnun nýs framtakssjóðs, ekki síst á grundvelli fyrirheita um aukið fé í tengslum við sölu Landssíma Íslands hf. en þar er slík samvinna einmitt gerð að skilyrði.

Allar ráðgerðir um eða jafnvel einungis umtal um breytingar á starfsgrundvelli NSA valda óvissu sem veldur uppnámi í starfi NSA, ekki síst samstarfi hans og annarra fjárfesta. Það væri andstætt stefnu NSA yrði hann tengdur stoðkerfi sem sérstaklega er ætlað landsbyggðinni eða felur í sér að NSA verði með einhverjum hætti sjálfkrafa þátttakandi í fjárfestingum eða styrkveitingum. Með því yrði meðfjárfestum NSA gefið tilefni til að ætla að önnur sjónarmið en arðsemis sjónarmið ráði ákvörðun um fjárfestingar. Það munu þeir ekki sætta sig við.

NSA þarf sem mest sjálfstæði í starfsemi sinni. Stjórn hans leggur kapp á fagleg, nútímaleg vinnubrögð og að efla tengsl og samvinnu við aðra fjárfesta innanlands en ekki síður erlendis. Gera þarf breytingar á lögum um NSA sem tryggja betur sjálfstæði hans og stöðugleika, t.d. varðandi launakjör starfsmanna og reglur um hámarkseignarhlut NSA í framtakssjóðum. Gera þarf lífeyrissjóðum auðveldara að koma að framtakssjóðum og setja þarf reglur um sérhæfð fjárfestingarfélag (samlagsfélag). Þá er rétt að kanna hvort skynsamlegt sé að breyta á rekstrarformi sjóðsins til að tryggja sveigjanleika hans og sjálfstæði enn frekar, t.d. að gera hann að sjálfseignarstofnun. Það er mjög óheppilegt fyrir fjárfesti eins og NSA og samstarfsaðila hans að vera sífellt háðir velvilja ráðherra og embættismanna um starfsumhverfi.

Bakhjarlar NSA benda á að tilvist og starfsemi sjóðsins er ekki einkamál stjórnvalda. Allar breytingar á starfsgrundvelli sjóðsins ber að gera í fullri samvinnu og sátt við bakhjarla hans hér eftir sem hingað til. Annað væri rof á sáttgjörð stjórnvalda og atvinnulífs.

Alþýðusamband Íslands,
Landssamband íslenskra útvegsmanna,
Samtök fiskvinnslustöðva,
Samtök iðnaðarins